

Inventariserend Veldonderzoek, door middel van proefsleuven

Kerkepad 7- 8 te Volendam
gemeente Edam-Volendam

Opdrachtgever

J. van Pooij
Kerkepad 7
1131 XN Volendam

Status:

Definitief

Projectleider
drs. E. Hoven

Projectnummer

Synthegra Rapport S15019-C

Autorisatie
drs. J.S. Krist

Paraaf

Datum

2-11-2015

COLOFON

Opdrachtgever : J. van Pooij
Project : Kerkepad te Volendam
Projectnummer : S150019-c
Titel : Inventariserend Veldonderzoek door middel van proefsleuven,
Kerkepad 7-8 te Volendam
Datum : 2-11-15
Projectleider : drs. E. Hoven
Auteurs : drs. E. Hoven
Tekenaar : mevr. W. van der Zijp
Autorisatie : drs. J.S. Krist
Druk : Syntheгра B/V., Leusden
ISSN : 1874-9771

Syntheгра B.V.

Syntheгра B.V., Olmenlaan 6a, NL-3833 AV Leusden
Telefoon +31 (0)88 81 81 981, Internet: www.syntheгра.nl

© Syntheгра B.V., 2015

INHOUD

ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	4
SAMENVATTING	5
1 INLEIDING	6
1.1 Ligging en huidige situatie plangebied	6
1.2 Onderzoekskader	8
1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen	8
1.4 Onderzoeksmethodiek	9
2 VOORONDERZOEK	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek	11
3 RESULTATEN VAN HET ONDERZOEK	12
3.1 Analyse sporen en structuren	12
3.3 Vondstmateriaal	15
4 CONCLUSIES EN BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN	16
4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	16
4.2 Conclusies	17
5. ARCHEOLOGISCHE WAARDERING EN SELECTIEADVIES	18
5.1 Waardering volgens specificatie VS 06	18
5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07	20
LITERATUUR EN KAARTEN	21

Afbeelding voorblad; enkele aangetroffen sporen (foto: Synthegra B.V.)

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 2: Puttenkaart

Bijlage 3: Allesporenkaart en hoogtemetingen

Bijlage 4: Sporenlijst

Bijlage 5: Vondstenlijst

Bijlage 6: Determinatielijst

Administratieve gegevens

Toponiem	: Kerkepad 7-8
Plaats	: Volendam
Gemeente	: Edam-Volendam
Provincie	: Noord-Holland
Projectnummer	: S150019-c
Bevoegde overheid	: Gemeente Edam-Volendam
Opdrachtgever	: J. van Pooij
Uitvoerende instantie	: Synthebra B.V.
Datum uitvoering veldwerk	: 20-10-2015
Uitvoerders veldwerk	: drs. E. Hoeven (senior KNA archeoloog) & dhr. P. van Luytelaar (senior veldtechnicus)
Onderzoeksmelding (ARCHIS)	: 65298
Datum onderzoeksmelding	: 19-02-2015
Onderzoeksnummer (ARCHIS)	: 2472633100
Kaartblad	: 19H
Periode	: middeleeuwen – nieuwe tijd
Oppervlakte	: totale plangebied, circa 290 m ² , onderzocht 25 m ²
Centrum coördinaat	: RDX: 133950 RDY: 500925
Grondgebruik	: braakliggend na bovengrondse sloop
Geologie	: Hollandveen op getijdeafzettingen
Bodem	: antropogene ophogingslagen
Depot	: Documentatie en vondsten zullen worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Noord-Holland

Samenvatting

Synthegra B.V. heeft in opdracht van de heer J. van Pooij een inventariserend veldonderzoek d.m.v. archeologische proefsleuven (IVO-P) uitgevoerd voor een plangebied aan het Kerkepad 7-8 in Volendam.

In 2014 is voor het plangebied een bureauonderzoek uitgevoerd. Op basis van het bureauonderzoek is vervolgonderzoek geadviseerd. Bij de grondwerkzaamheden kunnen archeologische resten worden geraakt en dient een archeologisch onderzoek plaats te vinden in de vorm van een archeologische begeleiding conform het protocol opgraven.¹ Het veldwerk heeft op 20 oktober 2015 plaatsgevonden.

Doelstelling

Doel van het proefsleuvenonderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Daarbij dient de aan- of afwezigheid van archeologische waarden vastgesteld te worden. Indien delen van een vindplaats worden aangetroffen dient de inhoudelijke en fysieke kwaliteit (aard, datering, karakter, omvang, gaafheid, conservering) van de vindplaats bepaald te worden.²

Uitvoering

Het onderzoek is uitgevoerd conform het addendum op het programma van eisen van H. Kremer.³

Tijdens het veldonderzoek is er geen reden geweest om van de hierin beschreven onderzoeksmethodiek af te wijken. In totaal zijn er twee haaks op elkaar staande proefsleuven gegraven waarin 1 vlak is aangelegd/ en gedocumenteerd.

Resultaten

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is gebleken dat de aanwezige sporen bestaande uit funderingsresten en palen archeologisch relevant maar niet behoudenswaardig zijn. Alle sporen liggen in een dempingspakket uit de 19^e eeuw. Op grond van deze resultaten wordt **geen vervolgonderzoek** aanbevolen.⁴

---

¹ Wullink 2014.

² Krist 2015.

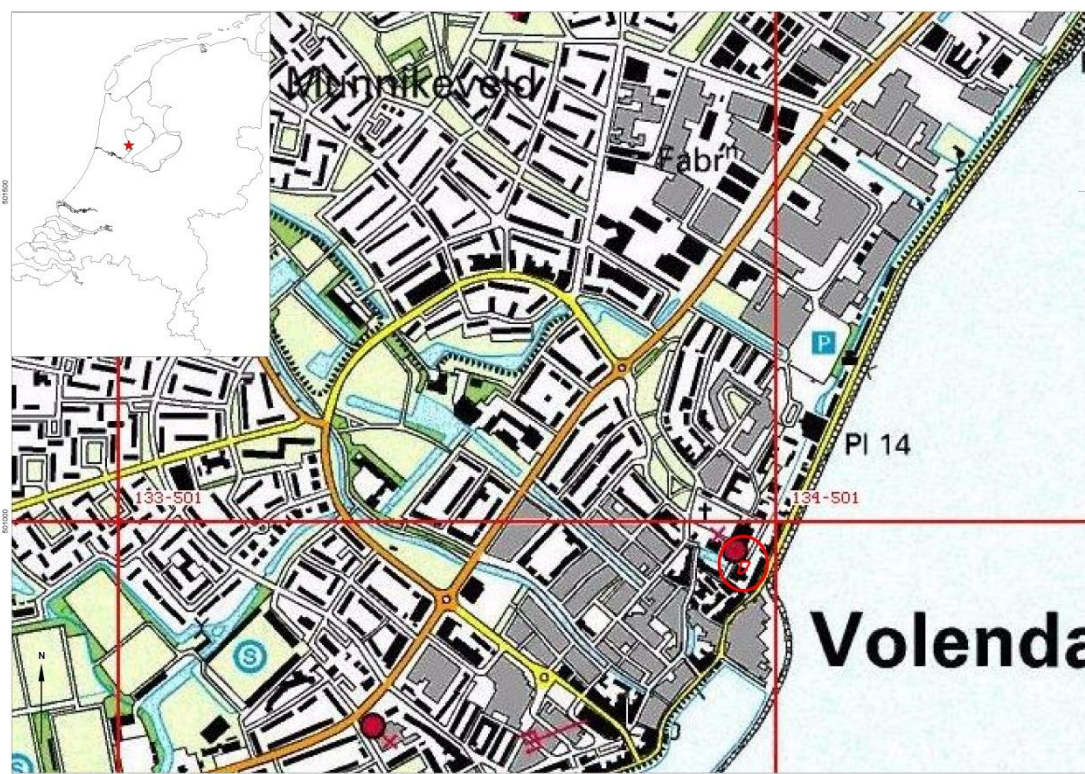
³ Kremer 2015. Krist 2015.

⁴ Dit advies zal door de gemeente Edam-Volendam overgenomen. Telefonische mededeling door mevr. A. Hoekstra 2-11-15.

1 Inleiding

1.1 Ligging en huidige situatie plangebied

Het plangebied is circa 290 m² groot en ligt aan het Kerkepad 7-8 in Volendam (afbeelding 1.1. Het plangebied ligt braak. De hoogte van het maaiveld varieert van circa 0,51 m –NAP in het noorden en 1,13 m – NAP in het zuiden van het plangebied (Normaal Amsterdams Peil).⁵

Afbeelding 1: Het plangebied op de Topografische Kaart van Nederland 1:25.000 aangegeven met het rode kader (Bron: Topografische Dienst 1998)

⁵ Hoogteligging gemeten m.b.v. GPS tijdens veldwerk.

Afbeelding 2: onderzoekslocatie (Foto: Synthebra B.V.).

1.2 Onderzoekskader

De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen sloop van de bakkerij en hiervoor in de plaats twee woningen te realiseren. De bakkerswinkel blijft bestaan. Door de civieltechnische werkzaamheden (heien) die zullen gaan plaatsvinden, kunnen aanwezige archeologische waarden verloren gaan.

Door deze werkzaamheden kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verloren gaan. Daarom is op basis van het Verdrag van Malta, waaruit de Wet op de archeologische monumentenzorg uit 2007 is voortgevloeid, voorafgaand aan de graafwerkzaamheden archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.3.⁶

De uitgangspunten en randvoorwaarden voor dit onderzoek zijn vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door drs. H. Kremer met toegevoegd addendum.⁷ Het PvE en addendum zijn getoetst en goedgekeurd door het bevoegd gezag, de gemeente Edam-Volendam.

De bevoegde overheid, de gemeente Edam-Volendam, zal de resultaten van het onderzoek toetsen en een selectiebesluit nemen.

1.3 Onderzoekdoel en vraagstellingen

Doel van het proefsleuvenonderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied. Daarbij dient de aan- of afwezigheid van archeologische waarden vastgesteld te worden. Indien delen van een vindplaats worden aangetroffen dient de inhoudelijke en fysieke kwaliteit (aard, datering, karakter, omvang, gaafheid, conservering) van de vindplaats bepaald te worden.⁸

Het resultaat is een rapport met een waardering en een inhoudelijk (selectie)advies, aan de hand waarvan een beleidsbeslissing (meestal een selectiebesluit) genomen kan worden

De volgende onderzoeksvragen uit het Programma van Eisen zullen, voor zover mogelijk, worden beantwoord:⁹

- 1) Welke archeologische bewoningssporen, bebouwingssporen, sporen van de gedempte haven en andersoortige sporen zijn in het onderzoeksgebied aanwezig; wat is hun aard, datering, gaafheid, conservering, en de horizontale en verticale spreiding?
- 2) Welke fasen in de bewoning en bebouwing van het gebied kunnen onderscheiden worden en wat is de datering van elk van deze fasen?
- 3) Wat kan er gezegd worden over de functie van de aangetroffen gebouwen of gebouwdelen en welke aanwijzingen zijn daarvoor te geven?
- 4) Wat kan er gezegd worden over de bouwwijze van de aangetroffen gebouwen, zoals de gebruikte bouwtechnieken en materialen en welke aanwijzingen zijn daarvoor te geven?
- 5) Wat is de omvang (dikte) en datering van de ophoging in te onderscheiden fasen

---

⁶ SIKB 2013.

⁷ Kremer 2015; Krist 2015.

⁸ Krist 2015.

⁹ Kremer 2015.

- 6) Zijn er aanwijzingen voor wateroverlast of overstromingen?
- 7) Kan op basis van het vondstmateriaal een uitspraak worden gedaan over de materiële cultuur en leefwijze?

1.4 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door drs. H. Kremer met toegevoegd addendum.¹⁰

In het plangebied is een kruisvormig proefsleuf met behulp van een minigraafmachine met een gladde bak aangelegd (bijlage 2) De afmetingen van de proefsleuf waren 15 x 1,50 m (west-oost; wip 1) en 4 x 1,50 m (noord-zuid; wip 2). Het veldwerk is uitgevoerd conform de KNA 3.3.

Afbeelding 3: aangelegd sleuven (Foto: Synthegra B.V.).

Er is een vlak tot op het niveau waarop sporen zichtbaar werden aangelegd (bijlage 3). Daar waar geen sporen zijn waargenomen, is het vlak tot iets boven de grondwaterspiegel (ca. 0,8 m -MV) aangelegd. Doordat de muren en palen op verschillende dieptes zijn aangetroffen, varieert het sporenniveau tussen 0,10 m – MV en 0,80 m – MV. De proefsleuf is getekend op papier (S 1:20), gefotografeerd en de sporen zijn beschreven. In werkput 1 is een profielkolom opgenomen en van muur S 3 is een zijaanzicht gefotografeerd. Van structuur S 2 is een houtmonster voor dendrochronologisch onderzoek verzameld. De vondsten zijn per stratigrafisch context verzameld. In totaal zijn 22 spoornummers (bijlage 4), 2 vondstnummers (bijlage 5) en een monsternummer uitgedeeld. Er is geen boring geplaatst in verband met het laag staande grondwater. In werkput 1 is een kolom getekend van het dempingspakket S8.

---

¹⁰ Kremer 2015; Krist 2015.

Het vlak is getekend op een schaal van 1:20 en gefotografeerd. De profielen en de coupes zijn op schaal 1:20 getekend. Alle foto's van het vlak, sporen en profielen zijn voorzien van een noordpijl, een schaalstok en een fotobordje c.q. fotoformulier met het onderzoeksmeldingsnummer en objectgegevens. In iedere proefsleuf is per vlak de hoogte gemeten in raaien met een tussenafstand van 5 m.

Het gebruikte meetsysteem is in het Rijksdriehoekstelsel vastgelegd met behulp van GPS ("Rover") met een nauwkeurigheid van 0.50 cm.

2 Vooronderzoek

2.1 Inleiding

In een eerder stadium is voor het plangebied een bureauonderzoek uitgevoerd.¹¹

2.2 Gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek

Op basis van bovenstaand bureauonderzoek is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld. De essentie hiervan wordt in onderstaande alinea's weergegeven.

Het plangebied ligt in de historische kern van Volendam, maar uit de kadastrale kaart uit het begin van de 19e eeuw blijkt dat de locatie grotendeels nog water is. Alleen het meest zuidelijke deel valt op een eilandje tussen de zeedijk en de Vollendammer Meer. Dit eilandje bestaat uit dempingsmateriaal (zoals de Vollendammer Meer) of uit een veenrestant in de monding van de IJe. De bodemopbouw ter plaatse van dit deel van het plangebied bestaat uit een dempingspakket of uit veen. Waarschijnlijk is er ook een ophogingslaag uit de periode na 1357 aanwezig.

Op dit zuidelijke deel van de locatie is aan het begin van de 19^e eeuw bebouwing aanwezig; het is echter niet bekend of de bebouwingsgeschiedenis hier helemaal terug gaat tot 1357 of dat de bebouwing uit de 18^e /19^e eeuw stamt. Archeologische resten die worden geassocieerd met dit deel van de locatie zijn ophogingslagen, funderingsresten, beerputten, afvalkuilen en resten van beschoeiing.

Het noordelijke deel van het plangebied is halverwege de 19^e eeuw gedempt en bebouwd. Hier worden een dempingspakket en eventueel funderingsresten uit de 19^e eeuw verwacht.

---

¹¹ Wullink 2014.

3 Resultaten van het onderzoek

3.1 Analyse sporen en structuren

Er is een vlak tot op het niveau waarop sporen zichtbaar werden aangelegd. Daar waar geen sporen zijn waargenomen, is het vlak tot iets boven de grondwaterspiegel (ca. 0,8 m -MV) aangelegd. Doordat de muren en palen op verschillende dieptes zijn aangetroffen, varieert het sporenniveau tussen 0,10 m – MV en 0,80 m – MV.

Overall in de proefsleuven is met uitzondering van het centrale gedeelte en het oostelijke deel – hier bevinden zich plastichoudende recente verstoringen, twee leidingbuizen en een recente muur – een homogeen ophogingspakket (S8) bestaand uit humeus veen aangetroffen.

Afbeelding 3: ophogingspakket (Foto: Synthegra B.V.).

In dit pakket is aardewerk op alle niveaus uit de 19^e /20^e eeuw teruggevonden. Deze laag is door aanwezigheid van beschilderd 19^e/20^e eeuws faience aardewerk in dezelfde periode te plaatsen. Alle sporen die zich vooral op de westelijke deel van de proefsleuf concentreren, liggen op dit pakket.

In het westen is een U-vormige baksteenmuur (S3) waarvan nog 9 lagen aanwezig waren gevonden. Ten westen van deze muur ligt net onder het maaiveld een moderne muur (S1). Parallel aan de westzijde van S 3 ligt een palenrij (S 2) bestaande uit 7 eiken palen met diameters tot 16 cm. Binnen de U-vormige muur S3 zijn in S8 nog andere palen uit naaldhout vastgesteld. Parallel aan de oostelijke zijde van S3 is een funderingsplank die op mosselgruis gefundeerd is, gevonden. In het zuiden van wp 2 liggen nog andere palen en een funderingsplank.

Afbeelding 4: deel van het sporenvlak (Foto: Synthegra B.V.).

De aangetroffen situatie komt overeen met de resultaten van het bureauonderzoek. Het plangebied was volgens de kadastrale kaart van 1811-1832 onbebouwd: met daarin een waterloop die in de 19^e eeuw gedempt werd. Daarna werd het gebied bebouwd. Hiervan getuigen de aangetroffen muurresten en de palen die als funderingspalen in gebruik waren of in het geval van de dunne palen langs de muren als steigers fungeerden. Palenrij S 2 kan op twee manieren worden verklaard:

1. het gaat om een beschoeiing van de voormalige waterloop. De ligging en richting komen goed overeen met de oude kaarten en de nog bestaande waterloop ten noorden van het plangebied.
2. Een andere mogelijkheid is dat S2 een versteviging van het gebouw met S 3 is omdat de palenrij ook in de ophogingslaag verdiept is. Gezien de instabiele ondergrond lijkt het plausibel dat het gebouw om nazakking te vermijden verstevigd werd.

Afbeelding 5: werkput 1, westelijk deel met de sporen S 2 (palenrij) en muur S3 (Foto: Synthegra B.V.)

Afbeelding 6: werkput 1, detail van muur S3 (Foto: Synthegra B.V.)

Afbeelding 7: werkput 1, oostelijk deel met de verstoring en de recente muur S 22 (foto: SyntheGra) B.V.).

3.3 Vondstmateriaal

In totaal zijn 35 vondsten aangetroffen waarvan het grootste deel uit aardewerk bestaat (bijlage 6). Alle vondsten komen uit het dempingspakket S 8. Er is vooral roodbakkerd aardewerk (kommen en kannen) en faience aangetroffen. Het faience aardewerk bestaat uit koppen die blauw beschilderd zijn en tot in de 20^e eeuw in gebruik zijn. Er is ook twee fragmenten van knikkers van steengoed gevonden. Verder bestaat het vondstcomplex uit enkele fragmenten glas. Noemenswaardig zijn de twee metaalvondsten te weten: een schaats en een tinnen lepel.

4 Conclusies en beantwoording van de onderzoeksvragen

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

- 1) Welke archeologische bewoningssporen, bebouwingssporen, sporen van de gedempte haven en andersoortige sporen zijn in het onderzoeksgebied aanwezig; wat is hun aard, datering, gaafheid, conservering, en de horizontale en verticale spreiding?

Overall in de werkputten met uitzondering van het centrum en het oosten is een dempingspakket uit de 19^e eeuw aangetroffen. Hierin liggen restanten van de voormalige bebouwing bestaande uit funderingen (baksteenmuren met funderingsplanken). Daarnaast getuigen palen van de bouwactiviteiten. De palen fungeerden als fundering of als temporaire steigers. In het westen ligt een palenrij die mogelijk als oude kade of als versteviging van een muur gebruikt werd. Van de funderingen zijn muren, palen en funderingsplanken bewaard. Het centrum en het oosten zijn recentelijk sterk verstoord tijdens bouwactiviteiten. In het oosten ligt een recente muur en in het zuiden zijn twee leidingbuizen gevonden.

- 2) Welke fasen in de bewoning en bebouwing van het gebied kunnen onderscheiden worden en wat is de datering van elk van deze fasen?

Er is vooral een fase uit de 19^e eeuw. Daarna is in de recente tijd gebouwd.

- 3) Wat kan er gezegd worden over de functie van de aangetroffen gebouwen of gebouwdelen en welke aanwijzingen zijn daarvoor te geven?

Het gaat om woonhuizen. Spoor 1 is misschien van de in 1954 verstoorde bakkerij, maar van deze muur is te weinig bewaard.

- 4) Wat kan er gezegd worden over de bouwwijze van de aangetroffen gebouwen, zoals de gebruikte bouwtechnieken en materialen en welke aanwijzingen zijn daarvoor te geven?

De gebouwen zijn op funderingsplanken en palen gebouwd. Details konden vanwege het feit dat het om muurresten of beter gezegd funderingsresten gaat niet worden vastgesteld.

- 5) Wat is de omvang (dikte) en datering van de ophoging in te onderscheiden fasen?

Er is tot ca. 1 m. onder het maaiveld een homogeen dempingspakket waargenomen.

- 6) Zijn er aanwijzingen voor wateroverlast of overstromingen?

Het grondwater was tijdens het veldwerk relatief ondiep. Verder zijn er geen aanwijzingen voor wateroverlast of overstromingen waargenomen.

- 7) Kan op basis van het vondstmateriaal een uitspraak worden gedaan over de materiële cultuur en leefwijze?

Nee. Er zijn te weinig vondsten aangetroffen en het vondstspectrum is niet buitengewoon. Het gaat om standaard gebruikskeramiek.

4.2 Conclusies

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied een dempingspakket met aardewerk uit de 19^e/20^e eeuw aangetroffen met daarin funderingsresten van de voormalige bebouwing. De muurresten liggen vooral in het westen van het onderzoeksgebied. In het oosten zijn grote, recente verstoringen aangetroffen. De resultaten van het veldwerk komen goed overeen met de gegevens van historische kaarten waarop vanaf de 19^e eeuw huizen te zien zijn.

5. Archeologische waardering en selectieadvies

5.1 Waardering volgens specificatie VS 06

Inleiding

Om tot een afgewogen oordeel te komen over de archeologische waarde van een archeologisch interessante locatie dient volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie een vastomlijnde procedure te worden gevolgd.¹² Eerst dient een standaard scoringstabel ingevuld te worden. Aan de hand van een aantal parameters, te weten belevingsaspecten, fysieke criteria en inhoudelijke criteria, wordt de score bepaald.

Bij een bovengemiddelde score voor fysieke kwaliteit (vijf of zes punten) is een vindplaats in principe behoudenswaardig. Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder) voor de belevingswaarde en fysieke kwaliteit, wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bekijken of de vastgestelde vindplaats behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op één van deze criteria hoog wordt gescoord, worden de archeologische vindplaatsen behoudenswaardig geacht.

Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden vervolgens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit. Eerst vindt een afweging plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria; zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Bij een bovengemiddelde score van zeven punten of meer wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt. Bij een lagere inhoudelijke waardering (minder dan zeven punten) wordt nagegaan of het criterium representativiteit van toepassing is. Zo ja, dan wordt een voorstel gedaan voor een als behoudenswaardig aan te merken steekproef per categorie. De overige vindplaatsen zijn niet behoudenswaardig.

Om tot een afweging te kunnen komen, wordt daarbij een intervalschaal gehanteerd, waarbij meetwaarden (scores 1, 2 of 3) worden toegekend aan de scores 'laag', 'midden' en 'hoog'. De wijze waarop deze waardering tot stand is gekomen is terug te vinden op de website van de SIKB (www.SIKB.nl).

Voor het plangebied, zijn de factoren als volgt ingevuld (tabel 5.1):

Beleving

Bij beleving gaat het om zichtbare monumenten waarbij de criteria schoonheid en herinnering worden gebruikt. Aangezien er geen zichtbare monumenten zijn aangetroffen, zijn deze criteria hier niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

De fysieke kwaliteit wordt bepaald door de mate waarin archeologische overblijfselen nog intact en in hun oorspronkelijke positie aanwezig zijn. Binnen deze waarde wordt onderscheid gemaakt tussen de criteria gaafheid en conservering. De gaafheid en conservering krijgen een lage score, omdat er van de muren alleen nog de funderingen aangetroffen zijn. Bouwdetails zijn niet aangetroffen.

Inhoudelijke kwaliteit

Binnen de inhoudelijke kwaliteit staan vier criteria centraal: zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde en representativiteit. In het geval van dit onderzoek krijgen alle een lage waardering (tabel 5.1), omdat het om

---

¹² SIKB 2010.

jonge en niet zeldzame sporen gaat die uit funderingsresten bestaan. De mogelijke kade kan ook als versteviging van muur S 3 gebruikt zijn. Daarom scoort de vindplaats laag.

Op grond van het waarderingscriteria is af te leiden dat de onderzoekslocatie niet behoudenswaardig is.

Waarden	Criteria	Scores		
		Hoog	Midden	Laag
Beleving	Schoonheid	Wordt niet gescoord		
	Herinneringswaarde	Wordt niet gescoord		
Fysieke kwaliteit	Gaafheid			1
	Conservering			1
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid			1
	Informatiewaarde			1
	Ensemblewaarde			1
	Representativiteit			n.v.t.

Tabel 1: Scoretabel voor de waardering van de vindplaats.

5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07

Binnen de grenzen van het plangebied zijn archeologische resten aanwezig. Echter deze zijn niet **behoudenswaardig** (vgl. tabel 1). Om die reden wordt aanbevolen geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemversturende activiteiten. Het definitieve selectiebesluit zal worden genomen door de bevoegde overheid, de gemeente Edam-Volendam.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectieadvies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit selectieadvies nog niet betekent dat er al bodemversturende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen worden getoetst door de bevoegde overheid (gemeente Edam-Volendam), die op basis van het uitgebrachte advies een selectiebesluit zal nemen. Geadviseerd wordt daarom om contact op te nemen met de gemeente Edam-Volendam.

Er is getracht een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra B.V. wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat men bij bodemversturende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden. Mochten er tijdens de geplande werkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan geldt conform artikel 54 van de Monumentenwet 1988 een meldingsplicht bij de bevoegde overheid, de gemeente Edam-Volendam.

Literatuur en kaarten

Literatuur

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus*. Staring Centrum, Wageningen.

Kremer, H 2015: *Programma van Eisen Archeologische Begeleiding Kerkepad 7-8 te Volendam gemeente Edam-Volendam*, Synthegra rapport S150019, Leusden.

Krist, J.S., 2015: *Addendum op het Programma van Eisen S150019 t.b.v. een archeologische begeleiding (AB) Kerkepad te Volendam*. Leusden.

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *NEN 5104 Geotechniek - Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer, 2013: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, Versie 3.3*. SIKB, Gouda.

Wullink, A.J. 2014: *Een archeologisch bureau-onderzoek aan het Kerkepad in Volendam, gemeente Edam-Volendam (NH)*. ArchoSupport Publicatie 2014-17 Amsterdam/Groningen.

Kaarten

Topografische Dienst, 1998: *Topografische kaart van Nederland, schaal 1:25.000*. Emmen.

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie				MIS	Lithostratigrafie					
	Holoceen				1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)					
11.755	Kwartair	Laat	Laat	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye	Formatie van Boxtel		
12.745						Allerød (warm)					
13.675						Vroege Dryas (koud)					
14.025						Bølling (warm)					
15.700						Laat-Pleniglaciaal					
29.000		Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal	3							
50.000			Vroeg-Pleniglaciaal	4							
75.000			Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a							
		5b									
		5c									
	5d										
115.000	Pleistocene	Laat	Weichselien (ijstijd)	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5e	Eemien (warme periode)	Eem Formatie				
130.000						Saalien (ijstijd)	6	Formatie van Drente			
370.000								Holsteinien (warme periode)	Formatie van Urk		
410.000										Elsterien (ijstijd)	Formatie van Peelo
475.000											
850.000	Vroeg	Vroeg	Pre-Cromerien	Formatie van Sterksel							
2.600.000											

Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden	
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd	
-1500	Vb1			Middeleeuwen			
-450	Va			Romeinse tijd			
0		Holoceen	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk > 1% invloed landbouw (granen)	IJzertijd	
-12	IVa			Bronstijd			
-800	815		Midden	Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol	Neolithicum
-2000	2650						
-3755	5000	Vroeg	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es	Mesolithicum	
-4900	7020						
-5300	8000						
-8800	9000	Laat-Pleistoceen	Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend	Laat-Paleolithicum	
11.755	10.150						
12.745	10.800						
13.675	11.800						
14.025	12.000	Weichselien (ijstijd)	Late Dryas	LW III	parklandschap	Laat-Paleolithicum	
15.700	13.000						
		Weichselien (ijstijd)	Allerød	LW II	dennen- en berkenbossen	Laat-Paleolithicum	
		Weichselien (ijstijd)	Vroege Dryas	LW I	open parklandschap	Laat-Paleolithicum	
		Weichselien (ijstijd)	Bølling	LW I	open vegetatie met kruiden en berkenbomen	Laat-Paleolithicum	
-35.000		Laat-Pleistoceen	Midden- Weichselien (Pleniglaciaal)		perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	Midden-Paleolithicum	
		Laat-Pleistoceen	Vroeg- Weichselien (Vroeg- Glaciaal)		perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap	Midden-Paleolithicum	
		Midden-Pleistoceen	Eemien (warme periode)		loofbos	Midden-Paleolithicum	
-300.000		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)			Vroeg-Paleolithicum	

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenbergh (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2: Puttenkaart

500950

S150019-C IVO-P Kerkepad Volendam

puttenkaart

schaal 1:350

formaat A4

500925

wp 1

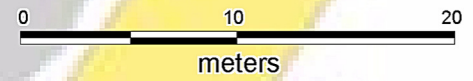
wp 2

500900

Kerkepad
500900

Noordende

133925

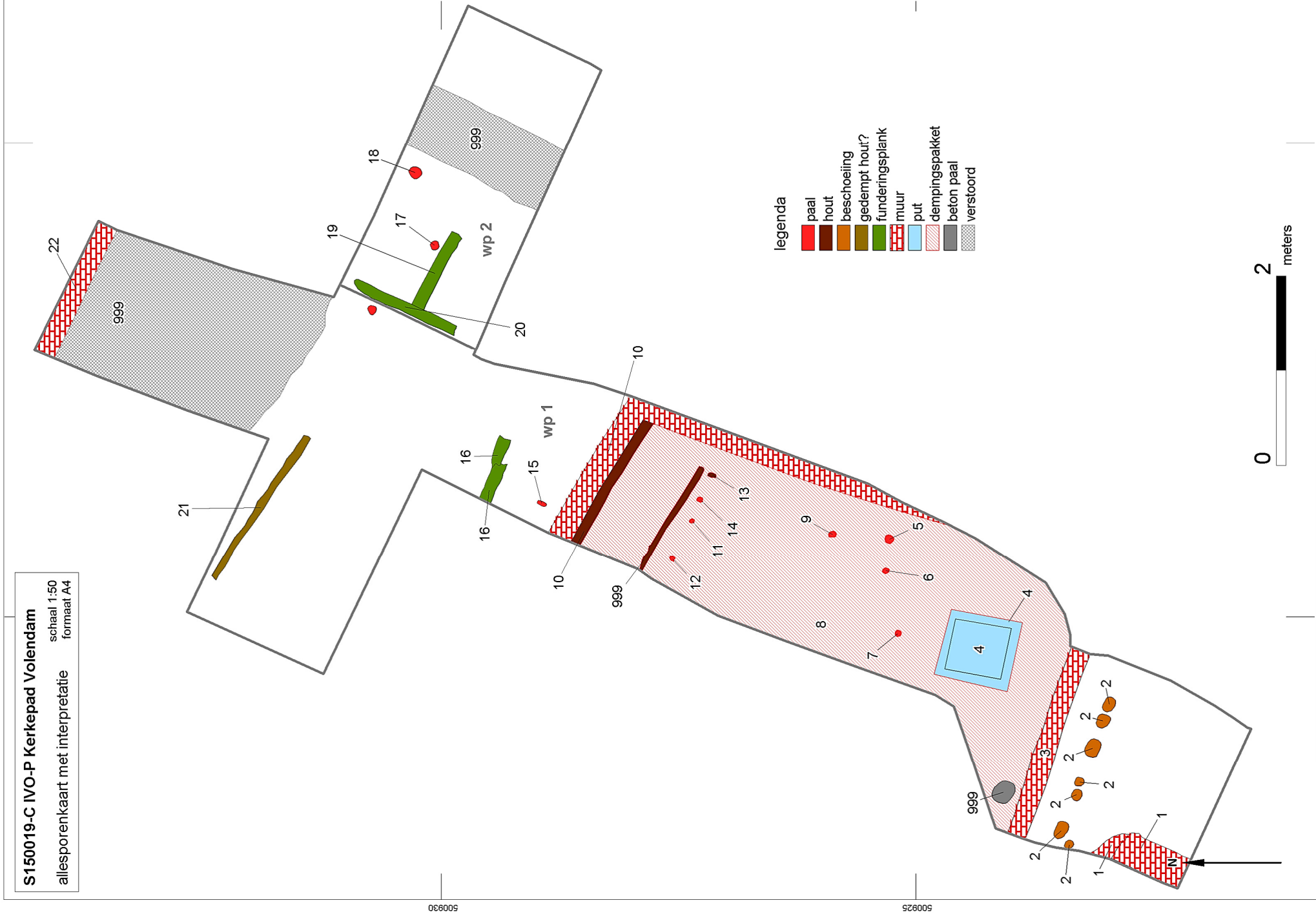
133950

133975

Bijlage 3: Allesporenkaart en hoogtemetingen

S150019-C IVO-P Kerkepad Volendam

allesporenkaart met interpretatie
schaal 1:50
formaat A4

legenda

- paal
- hout
- beschoeiing
- gedempt hout?
- funderingsplank
- muur
- put
- dempingspakket
- beton paal
- verstoord

S150019-C IVO-P Kerkepad Volendam

allesporenkaart met hoogten
schaal 1:50
formaat A4

Legenda

- sporen
- vlakhoogte steilrand
- maaivelelhoogte
- puttrand

Bijlage 4: Sporenlijst

SPnr	WP	VL	VORM	LxB (in cm)	materiaal	INTERPRETATIE	DATUM
1	1	1	lineair	95x28	baksteen	muur	20-10-2015
2	1	1	lineair	170x20	eikenhout	beschoeiing/versteviging	20-10-2015
3	1	1	u-vormig	574x23	baksteen	muur	20-10-2015
4	1	1	rechthoekig	85x70	baksteen	put	20-10-2015
5	1	1	rechthoekig	12x8	naaldhout	paal	20-10-2015
6	1	1	rechthoekig	8x4	naaldhout	paal	20-10-2015
7	1	1	ovaal	8x5	naaldhout	paal	20-10-2015
8	1	1	geen	geen	humeus veen	dempingspakket	20-10-2015
9	1	1	rond	8x6	naaldhout	paal	20-10-2015
10	1	1	ovaal	150x12	eikenhout	paal	20-10-2015
11	1	1	ovaal	8x5	naaldhout	paal	20-10-2015
12	1	1	ovaal	8x5	naaldhout	paal	20-10-2015
13	1	1	ovaal	8x5	naaldhout	paal	20-10-2015
14	1	1	ovaal	8x5	naaldhout	paal	20-10-2015
15	1	1	rechthoekig	12x3	naaldhout	paal	20-10-2015
16	1	1	lineair	155x45	naaldhout	funderingsplank	20-10-2015
17	2	1	rond	diam. 12	eikenhout	paal	20-10-2015
18	2	1	rond	diam. 16	eikenhout	paal	20-10-2015
19	2	1	lineair	90x10	naaldhout	funderingsplank	20-10-2015
20	2	1	lineair	90x5	naaldhout	funderingsplank	20-10-2015
21	2	1	lineair	147x6	naaldhout	gedempt hout?	20-10-2015
22	1	1	lineair	150x18	baksteen	muur	20-10-2015

Bijlage 5: Vondstenlijst

Vondstnummer	put	vlak	spoor	verzamelwijze	Datum	materiaal	categorie
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	MXX	
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	MXX	
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	BKR	
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	BKR	
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	GLS	
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw

Bijlage 6: Determinatielijst

Vondstnummer	put	vlak	spoor	verzamelwijze	Datum	materiaal	categorie	aantal	fragment	type baksel	maakwijze	afwerking	versiering	vorm	begin datering	eind datering	bijzonderheden
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw	2	speelgoed	STG	handgevormd				NTC	NTC	knikker
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	MXX		1	lepel						NTB	NTB	tinlepel
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	MXX		1	schaats						NTB	NTC	schaats
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw	1	bodem	FAYPOT	gedraaid	tinglazuur	beschilderd	pot	NTC	NTC	
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw	3	wand	FAYBORD	gedraaid	tinglazuur	een beschilderd	bord	NTC	NTC	
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	BKR		1		plaveis		zoutglazuur			NTB	NTC	
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	BKR		1		tegel					NTB	NTC	
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw	2	oor	ROODKAN	gedraaid	loodglazuur		kan	NTA	NTB	
1	1	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw	13	wand en rand	ROODKOM	gedraaid	loodglazuur	beschilderd	kom	NTA	NTB	
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	GLS		2	wand en bodem	FLES					NTC	NTC	
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw	5	wand en rand	FAYKOP	gedraaid	tinglazuur	beschilderd	kop	NTC	NTC	
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw	1	wand	FAYBORD	gedraaid	tinglazuur		bord	NTC	NTC	
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw	1	wand	ROODKAN	gedraaid	loodglazuur		kan	NTC	NTC	
2	2	1	8	MAA	20-10-2015	KER	aw	1	wand	ROODBORD	gedraaid	loodglazuur		bord	NTC	NTC	